

ความหมายของการห้ามที่ปราศจากพยานแวดล้อม(القربينة)
กรณีศึกษาการปรับใช้ในหนังสือหะดีษอัลอะหฺกาม) كتاب بلوغ
(المرام لابن حجر

SOMCHAI POOMIMANOT

บทคัดย่อ

เป็นที่ทราบกันดีว่าปราชญ์ด้านอุศูลฟิกฮฺจะใช้เวลาทุ่มเทเกี่ยวกับเรื่องการค้นคว้าวิจัยและการวินิจฉัยด้วยการตีความตักฮะกฮฺจากอัลลักรอานและหะดีษอันเนื่องจากว่าแหล่งที่มาจากบทบัญญัติสองแหล่งนี้ถือว่าเป็นแหล่งที่มาของบทบัญญัติปฐมภูมิที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

การให้ความสำคัญต่อการค้นคว้าวิจัยในเรื่องหุคมตักลีฟียซึ่งเป็นหุคมที่เกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ ประกอบด้วยว่าฎิบมันดับหะรอมมักรูฮฺและมุบาหฺจากทั้งห้าหุคมนี้อาจจะสังเกตได้ว่าในบทบัญญัติอิสลามมักจะพบคำสองคำที่มีอิทธิพลมากต่อการกระทำของมนุษย์คือคำว่า“อัลอัมรฺ”(الأمر) หมายถึงการสั่งใช้และคำว่า“อันนะฮฺยฺ”(النهي) หมายถึงการสั่งห้าม al- Sarkhachiy(2005: 1/11) ได้กล่าวว่า“ประการแรกที่ข้าพเจ้าสมควรที่จะต้องนำมากล่าวถึงบทแรกในหนังสือของข้าพเจ้าคือเรื่องการสั่งใช้(الأمر) และการสั่งห้าม(النهي) เพราะด้วยทั้งสองเรื่องที่กำลังกล่าวมานี้หากผู้ใดมีความรอบรู้แต่กฉานในสองเรื่องดังกล่าวเขาจะเป็นผู้รู้ที่รู้จักบทบัญญัติอิสลามอย่างสมบูรณ์เพราะสามารถแยกแยะได้ว่าเรื่องใดเป็นเรื่องหะลาลและเรื่องใดเป็นเรื่องหะรอม”

ดังนั้นการที่มนุษย์รู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำและสิ่งใดเป็นสิ่งที่ต้องห้ามกระทำมักจะมีสำนวนมาจากคำสั่งห้ามที่ว่า“อย่าทำ”(تفعل) ซึ่งหมายความว่าอย่ากระทำโดยเด็ดขาดหรือมีผลทางหุคมคือการกระทำดังกล่าวจะเป็นหะรอม(ก็ต่อเมื่อไม่มีพยานแวดล้อมอื่น(القربينة)จากแหล่งที่มาของบทบัญญัติมายืนยันว่าความหมายเดิมของการห้าม(อย่าทำ)เปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่น) ด้วยเหตุนี้จึงมีความเห็นหลากหลายทัศนะจากบรรดาฟุเกาะฮฺ

หนังสือหะดีษ อัลอะหฺกาม เป็นหนังสือที่มีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งรวบรวมหะดีษต่าง ๆ เอาไว้อย่างมากมายที่เกี่ยวกับการสั่งใช้(الأمر) และ การสั่งห้าม (النهي) ผู้เขียนจึงเลือกที่ศึกษาปรับใช้และอธิบายสำนวนการห้ามที่มาจากคำ(ซึ่งป่งถึงการห้ามเท่านั้น) ผลการศึกษาปรับใช้พบว่า

1 สำนวนการห้ามที่บรรดาปราชญ์ด้านอศุลฟิคฮฺถือว่าเป็นสำนวนการห้ามที่เฉพาะ คือ **تفعل** □

2 **تفعل** □

เป็นสำนวนการห้ามที่มีอิทธิพลต่อหุกมตักลีฟีย์เป็นอย่างมาก กล่าวคือ การกระทำได้กล่าวจะเป็นหะรอม (ก็ต่อเมื่อไม่มีพยานแวดล้อมอื่น ๆ(القرينة)จากแหล่งที่มีของบทบัญญัติมายืนยันว่าความหมายเดิมของการห้าม(อย่าทำ)เปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่น ๆ)

3 นอกเหนือจากสำนวนการห้ามที่อยู่ในรูป **تفعل** □ ยังมีคำอื่น ๆ อีกที่มีความหมายเช่นเดียวกัน คือ อย่าทำ เช่น **حرم نهى كره**

4 สำนวนการห้ามที่มีพยานแวดล้อมอื่น ๆ (القرينة) มาสนับสนุนยืนยันบางครั้งอาจจะทำให้ความหมายเดิมของการห้าม(التحريم)เปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่น ๆ เช่น น่ารังเกียจ(الكراهة) และการขอพร(الدعاء) เป็นต้น

5 การวินิจฉัยและการตีความต่าวบ(جهاد) □

จากสำนวนการห้ามที่มีพยานแวดล้อมอื่น ๆ(القرينة) มาสนับสนุนยืนยันบางครั้งอาจจะทำให้ความหมายเดิมของการห้าม(التحريم)เปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่น ๆ เป็นหน้าที่ของบรรดามุญญิดะฮิดเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ผู้รู้ทั่วไปในการทำหน้าที่ดังกล่าว

บทนำ

โครงสร้างของบทบัญญัติอิสลามประกอบด้วยสองส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่เป็นคำสั่งใช้ และ ส่วนที่เป็นคำสั่งห้าม สำนวนการห้ามจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บรรดามุสลิมที่บรรลุศาสนภาวะจะต้องปฏิบัติ คือ ละทิ้ง หรือออกห่าง ซึ่งตรงกันข้ามกับสำนวนการใช้ คือ ใช้ให้ปฏิบัติ

ตามหลักการแห่งบทบัญญัติอิสลามนั้น การขอร้องให้บรรดาผู้ที่บรรลุศาสนภาวะได้ละเว้นหรือละทิ้งการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น หมายถึง การห้ามไม่ให้กระทำโดยเด็ดขาดหะรอม (التحريم) และอาจจะมีบางครั้งที่ตัวบทกฎหมายจากอัลกุรอานและอัลหะดีษบ่งบอกว่าสำนวนการห้ามจากความหมายเดิมได้มีการเปลี่ยนไปเป็นความหมายอย่างอื่นหากมีพยานแวดล้อม (القرينة) มาสนับสนุนและยืนยัน

ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยการศึกษาวินิจฉัยที่
วินิจฉัยตีความตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวกับสำนวนคำสั่งห้ามเหล่านั้น
เพื่อจะได้นำไปสู่เจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติอิสลามอย่างแท้จริง

หลักการและกฎเกณฑ์ที่บรรดามุญตะฮิดหรือผู้วิเคราะห์วินิจฉัยทาง
กฎหมายอิสลามใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบัญญัติต่าง ๆ
ทั้งที่มีตัวบทจากอัลกุรอาน หรือ หะดีษ
มีความสำคัญมากสำหรับผู้ที่ต้องการจะรู้หุกม เพราะเป็นพื้นฐานในการศึกษา
โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลามที่มาจากคำสั่งใช้และคำสั่งห้าม

อิสลามถือว่าการดูแลรักษาตัวเองให้ห่างไกลจากการละเมิดและฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งอิสลาม
เป็นสิ่งจำเป็น การออกห่างจากสิ่งที่ศาสนบัญญัติได้ห้ามไว้
เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการศรัทธาของมนุษย์
อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ยังมีศรัทธาที่ไม่สมบูรณ์
หากมนุษย์ยังใช้ชีวิตอยู่กับการละเมิดและฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งอิสลาม
ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญกับคำสั่งห้ามต่าง ๆ
ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าคำสั่งใช้อื่น ๆ ดังนั้นการมีศรัทธามั่นต่ออิสลาม คือ
การกระทำในสิ่งที่บทบัญญัติแห่งอิสลามสั่งใช้
และออกห่างจากสิ่งที่บทบัญญัติแห่งอิสลามสั่งห้าม
เพื่อมนุษย์จะได้มาซึ่งการศรัทธาที่สมบูรณ์ และสูงส่ง
โดยยึดคำดำรัสของอัลลอฮ์ที่ทรงตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تَبْغُوا أَعْمَالَكُمْ ﴾

(محمد : 33)

ควา ม ว่า
“โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย
จงเชื่อฟังปฏิบัติตามอัลลอฮ์
และจงเชื่อฟังปฏิบัติตามเราะสูล
คุณ นี้ เถิด
และอย่าทำให้การงานของพวก
เจ้าไร้ประโยชน์”

(มุฮัมมัด : 33)

จากอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นบ่งชี้ว่า การมีศรัทธาที่สมบูรณ์ของมุสลิมนั้น
จำเป็นจะต้องปกป้องตัวเองให้ห่างไกลจากการละเมิดคำสั่งห้ามต่าง ๆ

ในบัญญัติอิสลาม เพราะการละเมิดคำสั่งห้ามต่าง ๆ ในบัญญัติอิสลามนั้น จะทำให้การทำงานของผู้ศรัทธาไร้ผล สอดคล้องกับทัศนะบรรดามุฟตีฮีน เช่น

al-Tabārīy (2 0 0 0 : 22/178) ได้ อธิบาย ว่า “จงเชื่อฟังและปฏิบัติตามในสิ่งที่อัลลอฮ์และเราะสุลของพระองค์ทรงใช้ และออกห่างจากสิ่งที่อัลลอฮ์ และเราะสุลของพระองค์ทรงห้าม อย่าได้ ทำ การ ละเมิด และ ฝ่าฝืน เพราะจะทำให้การทำงานของผู้ศรัทธานั้นไร้ผล”

!bn-Kathīr (1983: 7/323) ได้ อธิบาย ว่า “การที่ผู้ศรัทธาได้ทำการละเมิด ฝ่าฝืน ข้อบัญญัติแห่งอิสลาม จะทำให้การทำงานของผู้ศรัทธานั้นไร้ประโยชน์”

al-Shatibīy(n.d. : 5/2) ได้ กล่าว ว่า “ เจต นาร มณ์ ใน ศา ส น บัญ ญัติ อิส ลาม เป็น สิ่ง ที่ ชี้ ให้ เห็น ว่า อิส ลาม ได้ ก า ห น ด มา ต ร ก ร และ ค ำ ส อ น ต ำ ง ๆ เพื่อ เป็น ห ลั ก ป ระ ก ัน ก ำ ร ส ำ ร ำ ง ค ว ม ม ั่น ค ง ใน ชี วิ ต ม นุ ช ย ์ ทั้ง ใน ลั ก ษ ณะ ของ ก ำ ร ก ่อ ให้ ก ่ ก ิด และ ก ำ ร อ ำ ร ำ ง ร ัก ษ า มิ ให้ ส ุ นุ ห ย ห รื อ น ำ ไป ใช้ ใน ทิ ศ ท ำ ง ที่ ผิ ด ๆ ซึ่ง ล ำ น ส อ น ให้ เร ำ ร ู ้ ว่า อิส ลาม คื อ ศา ส น ำ ที่ อ ำ ร ำ ง ไว้ ซึ่ง ส ัน ติ ภาพ ที่ แท้ จ ริ ง บรร ด ำ น ก ำ ร ศา ส น ำ และ น ัก วิ ช า ก ำ ร เห็น พ ้อง ต ้อง ก ัน ว่า จ ุด ม ่ง ห ม า ย ส ำ ค ัญ ของ ก ำ ร ก ำ ห น ด บ ท บัญ ญัติ ใน อิส ลาม คื อ ก ำ ร ป ก ป ็ อ ง ค ุ ม ค ร อ ง ม นุ ช ย ์ ใน 5 ป ระ ก ำ ร ส ำ ค ัญ คื อ **ศ ำ ส น ำ ชี วิ ต ส ติ บัญ ญา ว ง ศ ต ร กุ ล และ ท ร พ ย ส ิน** จะ พบ ว่า อิส ลาม ได้ ก ำ ห น ด บ ท บัญ ญัติ ก ่ ย วั ก บ ก ำ ร ป ก ป ็ อ ง ค ุ ม ค ร อ ง 5 ป ระ ก ำ ร ด ัง ก ล ำ ว ไว้ อ ย ำ ง ส ม บู ร ณ์ และ ค ร อ บ ค ลุ ม ทั้ง ใน มา ต ร ก ำ ร ที่ ก ่ ย วั ก บ ก ำ ร ก ่อ ให้ ก ำ เนิ ด ห รื อ มา ต ร ก ำ ร ที่ ก ่ ย วั ก บ ก ำ ร ผ ด ง ร ัก ษ า เจ ต น ำ ร ม ณ์ อิ ส ล ำ ม ทั้ง 5 ป ระ ก ำ ร ด ัง ก ล ำ ว ให้ ส ำ ม ร ำ ท ค ง อ ย ุ ก บ ชี วิ ต ม นุ ช ย ์ ส ี บ ไป ”

1. ความหมายของศาสนบัญญัติอิสลาม

Abd Fātah Kibārah (1997: 17) ได้ ก ล ำ ว ว่า “ศ ำ ส น บัญ ญัติ อิส ลาม” ห รื อ “ชะ ร ิ ะฮ ุ อิส ลาม” ใน ค ว ม ห ม า ย ก ำ ง ห ม า ย ก ี่ “แนว ท ำ ก ำ ร ด ำ เนิ น ชี วิ ต ม นุ ช ย ์ ที่ ป ระ ท ำ น มา จาก อัล ล อ ฮ ุ ﷻ โดย ก ำ ร ป ระ ก ำ ส เผ ย แ ผ่ ข อ ง ท ำ น น บีมุ ฮ ัม ม ัด ﷺ ทั้ง ใน ลั ก ษ ณะ ของ โ อ ง ก ำ ร แ ห ่ง อัล กุ ร อ ำ น และ วิ ถี ก ำ ร ด ำ เนิ น ชี วิ ต ห รื อ ส ุน น ะฮ ุ ของ ท ำ น ” ซึ่ง มี ค ว ม ห ม า ย เดิ ย วั ก บ ค ำ ว ำ “ ด ี น ุ ล อิ ส ล ำ ม ” (ศ ำ ส น ำ อิ ส ล ำ ม) ศา ส น บัญ ญัติ อิส ลาม ใน ค ว ม ห ม า ย น ี มี น ัย ที่ ค ร อ บ ค ลุ ม ทั้ง ห ลั ก ก ำ ร ศ ร ิ ท ำ ห ลั ก ป ฎิ บ ั ติ และ ห ลั ก ค ุ ณ ธิ ร ร ม จ ริ ย ธิ ร ร ม แต่ ใน ที่ น ี มี ได้ ใช้ ใน ค ว ม ห ม า ย ก ำ ง ห ำ ก ใช้ ใน ค ว ม ห ม า ย เจ พ ำ ะ คื อ เจ พ ำ ะ ส วั น ที่ ก ่ ย วั ก บ ห ลั ก ป ฎิ บ ั ติ

ไม่รวมถึงหลักศรัทธาและหลักคุณธรรมจริยธรรมหรืออีกนัยหนึ่งคือใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า "อัลหุกม" (الحكم)" ซึ่งบรรดานักปราชญ์นิติศาสตร์อิสลามได้ให้นิยามความหมายไว้แตกต่างกัน

al-Zuhailiy (2005: 38) คำว่า "โองการแห่งอัลลอฮ์" หมายถึง "สิ่งที่ถูกโองการมาจากอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งโดยตรง เช่น อัลกุรอาน และโดยทางอ้อม เช่น สุนนะฮ์ อิจญ์มาอ์ กียาส และหลักฐานศาสนบัญญัติอื่น ๆ เพราะหลักฐานดังกล่าวทั้งหมดล้วนมีที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ และในความเป็นจริงหลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ถึงโองการดังกล่าวแห่งพระองค์เท่านั้น มิใช่สิ่งที่เป็นบ่อเกิดของกฎหมายอิสลามโดยตรง" ศาสนบัญญัติอิสลามจึงมิได้เกิดจากหลักฐานดังกล่าว แต่แท้แล้วเกิดจากโองการแห่งอัลลอฮ์ ﷻ โดยมีหลักฐานทั้งหลายดังกล่าวเป็นเครื่องบ่งชี้

al-Zuhailiy (2005: 39) คำว่า "ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำต่าง ๆ ของบรรดามุคัลลัฟ" หมายถึง เกี่ยวกับการกระทำทั้งด้วยกาย วาจา หรือจิตใจ เช่น การละหมาด การจ่ายซะกาต และรวมถึงการกระทำด้วยการงดเว้น เช่น การไม่เข้าใกล้การผิดประเวณี ด้วยบุคคลมุคัลลัฟ (บุคคลที่บรรลุนิติภาวะและมีสติสัมปัญญะสมบูรณ์) ดังนั้น โองการต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลมุคัลลัฟ ย่อมไม่ถือเป็นกฎหมาย ดังเช่น โองการที่ 2-4 บทอัลอิคลาศ ความว่า "อัลลอฮ์นั้น ทรงเป็นที่พึง พระองค์ไม่ประสูติ และไม่ถูกประสูติ และไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนพระองค์" ซึ่งเป็นโองการที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะแห่งอัลลอฮ์ ﷻ โองการที่ 96 บทอัลศ็อฟฟาต ความว่า "และอัลลอฮ์ ทรงสร้างพวกท่าน และสิ่งที่พวกท่านประดิษฐ์มันขึ้นมา" ซึ่งเป็นโองการที่เกี่ยวข้องกับการให้กำเนิดมนุษย์ และโองการที่ 10 บทอัลสซะบะอ์ ความว่า "โอ้ กูเข่าเอ๋ย เจ้าจงสดุดีพร้อมกับเขาและนกดด้วย" ซึ่งเป็นโองการที่เกี่ยวข้องกับภูเขาและสัตว์ เป็นต้น โองการเหล่านี้และโองการอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน แม้จะเป็นโองการแห่งอัลลอฮ์ ﷻ แต่ไม่ถือเป็นศาสนบัญญัติอิสลามเนื่องจากไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำของบุคคลมุคัลลัฟ

คำว่า มีลักษณะเป็นการสั่งการให้กระทำ หรือให้งดกระทำ หมายถึง มี ความ ประสงค์ ให้ ปฏิบัติ ทั้งด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายและการไม่เคลื่อนไหวร่างกาย และการจ่านงศ์ดังกล่าวหากเป็นการจ่านงศ์ให้ปฏิบัติโดยเด็ดขาด เรียกว่า อัลอิญาบ หรือวาญิบ หากเป็นการจ่านงศ์ให้ปฏิบัติโดยไม่เด็ดขาด เรียกว่า อัลนุดบ หรือมันดุบ และหากเป็นการจ่านงศ์ให้ละทิ้งโดยเด็ดขาด เรียกว่า

อัตรหะรอม หรือหะรอม และหากเป็นการจำนงค์ให้ละทิ้งโดยไม่เด็ดขาดเรียกว่า
อัลกะรอฮะฮฺ หรือมักรูฮฺ แล้วแต่กรณี

คำว่า ให้เลือกระหว่างการกระทำและไม่กระทำ หมายถึง
การอนุมัติให้บุคคลมุสลิมสามารถเลือกที่จะปฏิบัติหรือละทิ้งก็ได้

al-'Usaimīn (2013:11) ได้กล่าวว่า
“ดังนั้นศาสนบัญญัติอิสลามจึงมีความหมายครอบคลุมถึงสถานะของการกระทำ
ต่าง ๆ 5 สถานะด้วยกัน เรียกว่า “อัลหุกมุดตักลีฟีย” الحكم التكليفي ได้แก่

1. ศาสนบัญญัติที่มีลักษณะบังคับให้ปฏิบัติ ซึ่งเรียกว่า
วาญิบ واجب เช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿واعبدوا الله...﴾
(النساء، جزء من الآية: 36)

ความว่า “และพวกเจ้าจงเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ...”

(อ น น อ ส อ)

ส่วนหนึ่งของอายะฮฺ : 4)

2. ศาสนบัญญัติที่บังคับให้ละเว้น ซึ่งเรียกว่า หะรอม حرام เช่น
อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا...﴾

(الإسراء، جزء من الآية: 23)

ความว่า “และเจ้าจงอย่ากล่าวคำว่าอุฟ
แก่ท่านทั้งสอง (บิมารดา) และ
อย่าตะโกนใส่ท่านทั้งสอง”

(อัลอิสรออ ส่วนหนึ่งของอายะฮฺ : 23)

3 . ศาสนบัญญัติที่ส่งเสริมให้ปฏิบัติ
การสั่งให้กระทำอย่างไม่เด็ดขาด ซึ่งเรียกว่า “มันดูบ” หรือ “สุนนะฮฺ” مندوب
คือการส่งเสริมสนับสนุนให้กระทำโดยการกำหนดผลตอบแทนในการกระทำ
แต่จะไม่มีโทษหากมิได้กระทำ แต่โดยหลักการทุก ๆ คำสั่งให้กระทำนั้น
จะถือว่าเป็นคำสั่งที่เด็ดขาด คือ แสดงว่าเป็นสิ่งวาญิบจะต้องกระทำ اصل الأمر
للوجوب หมายความว่า โดยหลักการคำสั่งให้กระทำนั้นเพื่อแสดงถึงวาญิบ
การที่จะถือว่าเป็นการสั่งอย่างไม่เด็ดขาดนั้น ต้องมีหลักฐานสนับสนุน เช่น
อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ...﴾

(البقرة، جزء من الآية: 282)

ความว่า “โอ้อบรรดาผู้ศรัทธา
เมื่อพวกท่านทำการกุญีมหนี้สิน
กัน โดยมีกำหนดเวลาที่แน่นอน
พวกเจ้าจงบันทึกมันไว้เถิด ...”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮฺ :

282)

เป็นคำสั่งให้บันทึกสัญญาญีม ซึ่งตามหลักแล้วถือว่าเป็นวาญิบ
แต่คำสั่งนี้ได้เปลี่ยนสภาพจากวาญิบเป็นมันดุบ ด้วยคำตรัสของอัลลอฮฺ ﷻ
ในอายะฮฺที่ว่า

﴿ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ ... ﴾

(البقرة، جزء من الآية: 283)

ค ว า ม ว ่า
“หากมั่นต่างฝ่ายต่างไว้ใจซึ่งกัน
น แ ล ะ กั น
ลูกหนี้ผู้ได้รับความไว้วางใจ
ก็จงชำระคืนหนี้สินที่เขาได้รับค
ว า ม ไว้ ใจ เสีย
และเขาจงอย่าเกรงต่ออัลลอฮฺผู้ทรง
อภิบาลของเขา...”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮฺ : 283)

ซึ่งแสดงว่าหากเจ้าหนี้ไว้วางใจลูกหนี้
ก็ไม่จำเป็นจะต้องบันทึกสัญญาญีมแต่อย่างใด

4. ศาสนบัญญัติที่ส่งเสริมให้ละเว้น ซึ่งเรียกว่า “มักรูฮ” مکروه
มีลักษณะตรงกันข้ามกับมันดุบ การที่จะถือว่าเป็นการสั่งห้ามที่ไม่เด็ดขาดนั้น
จะ ต ่ อ ง มี ห ล ก ฐ า น ส นั บ ส นุน ดั ว ย
เช่นเดียวกับคำสั่งให้กระทำที่เปลี่ยนสภาพเป็นคำสั่งที่ไม่เด็ดขาด เช่น
ท่านเราะฮูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((مَنْ أَكَلَ التَّوْمَ وَالْبَصَلَ وَالْكَرَاتَ فَلَا يُقْرَبَنَّ
مَسْجِدَنَا ، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَى مِمَّا يَتَأَذَى مِنْهُ
الْإِنْسَانُ))

(أخرجه البخاري، 2008 : 812)

ค ว า ม ว ่า
“ใครก็ตามที่รับประทานกระเทียม
ม หั ว ห อ ม
เขาจงอย่าเข้าใกล้มัสยิดของเรา
เพ ร าะ แ ห้ จ ริ ง
บรรดามะลาอิกะฮ์ได้รับการรบก
วนจากสิ่งที่มีมนุษย์ได้รับการรบก
วน”

(al-Bukhārīy, 2008, : 812)

โดยหลักการสิ่งที่ท่านนบี ﷺ ห้ามมิให้กระทำนั้น ถือว่า
เป็นการห้ามอย่างเด็ดขาด แต่มีหลักฐานที่แสดงว่า ไม่ได้ห้ามอย่างเด็ดขาด
นั่นคือ คำกล่าวของท่านนบี ﷺ ในเมื่อมีเสาะหาอะฮฺท่านหนึ่งถามถึงหัวหอมว่า
มันเป็นของฮะรอมหรือ ? ท่านนบี ﷺ กล่าววา

((لا ولكني أكرهه من أجل ريحه))

(أخرجه مسلم، 2001 : 3827)

ความว่า “ไม่ แต่ฉันเกลียดกลิ่นของมัน”

(Muslim, 2001, :3827)

5. ศาสนบัญญัติที่อนุมัติให้เลือกระหว่างปฏิบัติหรือละเว้นก็ได้
การให้สิทธิแก่มุสลิมที่จะกระทำหรืองดการกระทำ หมายความว่า
ให้เลือกที่จะกระทำก็ได้ไม่กระทำก็ได้ หรือการอนุมัติให้กระทำนั้นเอง
ซึ่งเรียกว่า “มุบาฮฺ” ح مباح หลักฐานที่แสดงว่าเป็นมุบาฮฺนั้น
อาจเป็นคำจากอัลกุรอานหรือหะดีษที่ระบุว่า “ไม่เป็นบาป” لا جناح หรือ لا
مّم หรือคำที่มาจากรากศัพท์ “หะลาล” حلال ตัวอย่างเช่น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า
{ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ ... }

(البقرة، جزء من آية : 235)

ความว่า “และไม่เป็นการบาปใด
ๆ แก่พวกเจ้า
ในกรณีที่คุณเจ้าได้พูดจาเลียบ
เคียงอ้อมค้อมเพื่อการสูขอสตรี
(ซึ่งอยู่ในอีดตะฮฺ)...”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮฺ: 235)

ทั้งนี้ ศาสนบัญญัติเรื่องใดจัดอยู่ในประเภทใดนั้น
ขึ้นกับแหล่งที่มาและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ เป็นสำคัญ

โดยแหล่งที่มาและหลักฐานดังกล่าวประกอบด้วย อัลกุรอาน สุนนะฮ์ อิจญ์มาอ์ กียาส และอื่น ๆ ดังที่ได้นำเสนอไปข้างต้นแล้ว

อิ ส มา แอ อ ลิ (2 0 0 9 : 1 2) คำว่า “หรือเป็นการวางสัญญาณไว้” หมายถึง การวางสัญญาณของอัลลอฮ์ หรือศาสนทูตแห่งพระองค์ ในการกำหนดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเงื่อนไข เป็นอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางหรือเป็นสาเหตุในทางกฎหมาย เช่น กำหนดให้ ความ สะอาด เป็น เงื่อนไข ของ การ ละหมาด กำหนดให้การฆ่าเจ้ามรดกเป็นอุปสรรคในการรับมรดกของทายาทที่เป็นฆาตกร และกำหนดให้ ตะวัน ค ล ็ อ ย หรือ ปาย เป็น สาเหตุ ของ การ ละหมาด เป็นต้น และศาสนบัญญัติในส่วนนี้ เรียกว่า “อัลฮุกมุลฎออี” (الحكم الوضعي) หมายถึง ฮุกมที่ถูกกำหนดโดยสิ่งอื่นเพื่อเป็นสัญญาณของฮุกม

2. ความหมายของการห้าม

Ahmad Ibn-Fārīs (1997: 5/395) النهي (อันนะฮีย) ความหมายเชิงภาษาศาสตร์ หมายถึง المنع (อัลมันอ) แปลว่า ห้าม ยับยั้ง บางครั้งคำว่า نهية جمعه نهى ใช้เรียกแทนสติปัญญาอีกด้วย ท่านอิบนุฟาริส ได้กล่าวว่า “สาเหตุที่ใช้คำว่า นุฮยยะฮ์ แทนคำว่าอัลฮักล เพราะเป็นการห้ามและยับยั้งไม่ให้เจ้าของของมันปฏิบัติในสิ่งที่น่ารังเกียจ” อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

{... إِنَّفِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَى}

(طه، جزء من الآية : 54)

ความว่า “... แท้จริงในการนั้น
แน่นอน
ย่อมเป็นสัญญาณมากหลายสำหรับ
บปัญญาชน ”

(ดูฮา ส่วนหนึ่งของอายะฮ์: 54)

Ibn-Kathīr (1983: 3/148) ได้อธิบายคำว่า นุฮา หมายถึง “สำหรับบรรดาผู้มีสติปัญญา”

al-Nasāfiy (1426: 2/369) ได้อธิบายคำว่า นุฮา หมายถึง “ผู้มีสติปัญญา”

‘Aalī al-Namlah (n.d.: 8) ได้กล่าวว่า “ คำว่า نهى และคำอื่น ๆ ที่ผันมาจากคำนี้ปรากฏในอัลกุรอาน 56 ที่ด้วยกัน ”

al-Zuhailiy (2005: 302) النهي ความหมายเชิงวิชาการ “หมายถึงสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคำว่า الأمر (คำสั่งใช้) คือ การห้าม หมายถึง การสั่งให้งดเว้นการปฏิบัติจากผู้ที่มิฐานะสูงกว่า”

สำนวนของการห้ามในหลักอุศูลฟิ กฮ
สำนวนและคำที่ใช้แสดงถึงการห้ามในหลักภาษาอาหรับ
ตามหลักการห้ามในหลักอุศูลฟิ กฮ สำนวนการห้ามแบบชัดเจน (صيغ النهي
الصريحة)

1. 'Aalī al-Namlah (n.d.: 10)

กริยาปัจจุบันกาลนำหน้าด้วยคำว่า "ลา"(لا) มีความหมายว่าห้าม (الفعل
المضارع المقرون بلا الناهية)* เช่น لا تفعل

2. **อิสมาแอ อาลี (2009: 181)** คำสั่งให้งดเว้นการกระทำ
ด้วยกริยาที่มีความหมายในลักษณะเป็นการห้าม(كره)[†]

3. 'Aalī al-Namlah (n.d.: 11) คำที่มาจากรากศัพท์
"นะฮา"(نهى)[‡]

4. **อับดุลเลาะ การ์รีนา (2013: 14)**

ประโยคบอกเล่าที่ใช้ในการห้าม ด้วยการใช้คำว่า
ฮะรอม[§](حرام)หรือไมอุนมัต^{**}(لا يحل)^{**}

ประเภทของการห้าม

3 พ ย า น แ ว ด ลั อ ม (القرينة)
ที่ทำให้ความหมายของคำสั่งเดิม(ห้าม)เปลี่ยนไปเป็นความ
หมายอื่น

ความหมายของพยานแวดล้อม(القرينة)

เกาะรีนะฮฺ (القرينة) ทาง ภาษา หมายถึง ถึง
"การรวมสิ่งหนึ่งไว้กับอีกสิ่งหนึ่ง เช่น การทำฮัจญ์แบบกิรอน หมายถึง
การมีเจตณารวมการทำฮัจญ์และอุมเราะฮฺไว้ในการครองฮัจญ์ครั้งเดียว
" Ahmad Ibn-Fārīs (1997: 5/76)

เกาะรีนะฮฺ (القرينة) ทาง ภาษา หมายถึง ถึง
"เพื่อนที่ติดตามกันไปอยู่ตลอดเวลา"^{**} al-Qurtubīy (1995: 15/82)

จากทั้งสองความหมายที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า เกาะรีนะฮฺ
ตามทัศนะของปราชญ์ด้านอุศูลฟิ กฮ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีตัวบ่งชี้อื่น ๆ

*ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลอิสรอ อายะฮ์ที่ 33

†ดูตัวอย่างในมุสนัดอิหม่ามอะฮมัด หะดีษหมายเลข 8374 เล่ม 2 หน้า 332

‡ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลอันกะบูต อายะฮ์ที่ 45

§ โดยใช้คำว่า ฮะเราะมะ หรือ ฮุริมะ หรือ ยะฮูรุม

** จะมี ข้อ บัญ ญัติ 2 ประการใด แก่ ฮุก ม ฮะ รอม และ ฮุก ม มั ก รุ ฮ ก ลาว คือ
ฮุก ม ฮะ รอม เป็น สิ่ง ที่ ไม อนุ ญา ต โดย เด็ด ฆา ต ไม ว่าจะ เป็น คำ พู ด การ กระทำ การ รั บ ประ ทาน อาหาร การ ตี ม
และ การ สวม ใส่ สว น ฮุก ม มั ก รุ ฮ เป็น สิ่ง ที่ ไม สม คว ร และ กระทำ การ ละ เวน หรือ ไม ทำ จะ เป็น สิ่ง ที่ ตี ก วา

†† ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลนะฮล อายะฮ์ที่ 90

‡‡ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลศอฟาต อายะฮ์ที่ 51

จากแหล่งที่มาของบทบัญญัติมาสืบสนับสนุน ยืนยัน
เพื่อเป็นการบ่งชี้ว่าการห้ามจากความหมายเดิม (التحريم)
อาจจะเปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่นแทน

เกาะรีนะฮฺ (القرينة) ทางวิชาการ หมายถึง
“สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ต้องการสื่อถึง บ่งบอกถึง” al-Jurjanīy (1983: 223)

เกาะรีนะฮฺ (القرينة) ทางวิชาการ หมายถึง
“สิ่งที่มาเปลี่ยนจากความหมายเดิมของคำไปเป็นความหมายอื่นแทน”
Badwiy Tibanah (1988: 535)

เกาะรีนะฮฺ (القرينة) ทางวิชาการ หมายถึง
“สิ่งที่มาอธิบายความหมายและเป้าหมายของคำ”

จากการศึกษาทั้งสามความหมายจึงพอจะสรุปความหมายของคำว่า
เกาะรีนะฮฺ (القرينة) ได้ว่า หมายถึง
“การนำหลักฐานมาอธิบายเป้าหมายหรือความหมายจากแหล่งที่มาของบทบัญญัติที่ยังคลุมเครือ”

4 ประเภทของเกาะรีนะฮฺ(القرينة)

บรรดานักวิชาการด้านอศุลฟิฮฺได้แบ่งประเภทของพยานแวดล้อม(القرينة)
ซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางของบรรดาปวงปราชญ์แบ่งออกเป็นสองประเภท
ได้แก่

1 เกาะรีนะฮฺ มะกอสิยะฮฺ(قرينة مقالية)(نصية) หมายถึง
“การยกหลักฐานจากแหล่งที่มาของบทบัญญัติขึ้นมากล่าวหลังจากคำพูดเพื่อนำ
มาสนับสนุนหรือยืนยันเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการพูด เช่น
จากอัลกุรอาน หะดีษ และอิจญ์มาอฺ เป็นต้น”^{§§} แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

1.1 เกาะรีนะฮฺ นัศิยะฮฺ มุตตะเศิละฮฺ(قرينة نصية متصلة)
หมายถึง พยานแวดล้อมที่อยู่ในอายะฮฺหรือตัวบทเดียวกัน เช่น อัลลอฮฺตรัสว่า
[ولا تموتن إلا وأنتم مسلمون]^{***}

จากอายะฮฺอัลกุรอานดังกล่าวบ่งชี้ว่า
“พวกท่านทั้งหลายจงยึดมั่นในอิสลาม และจากโลกนี้ไปด้วยการศรัทธา
เพื่อความปลอดภัยทั้งโลกนี้และโลกหน้า” Ibn-Kathīr (1983: 2/87)

จากสำนวนการห้ามที่ปรากฏอยู่ในอายะฮฺอัลกุรอานข้างต้น
เป็นการห้ามที่มีความหมายมิใช่ความหมายเดิม(التحريم)
แต่เป็นการห้ามที่มีความหมายว่าเตือนให้ระวัง(للتحذير)
อันเนื่องจากว่ามีพยานแวดล้อมที่มาสืบสนับสนุนและยืนยันในอายะฮฺเดียวกัน คือ
คำว่า (لا!)

§§ ดู อัลมะฮฺศูล(المحصل) (เล่ม 1 หน้า 332

*** สุเราะฮฺอะละอิมรอน อายะฮฺ 102

จึงสรุปได้ว่าเป้าหมายของอายะฮ์ที่ต้องการจะสื่อ หมายถึง
“เตือนให้มนุษย์พึงระวัง อย่าได้ตายไปในสภาพที่ไม่มีการศรัทธา” Ibn-Najjar
(2007: 380)

1.2 เกาะรีนะฮฺ นัศศียะฮฺ มุณพะศีละฮฺ(قرينة نصية منفصلة)

หมายถึง

พยานแวดล้อมที่ไม่ได้อยู่ในอายะฮ์หรือตัวบทเดียวกันหรือที่เดียวกัน(อาจจะอยู่ใน
ในอายะฮ์อื่น หรือหะดีษอื่น หรือสุเราะฮ์อื่น) เช่น อัลลอฮฺตรัสว่า

“ห้ามแต่งงานกับผู้หญิงและอาของผู้หญิงในเวลาเดียวกัน”^{†††}

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นกล่าวถึงอาสาวของผู้หญิงเท่านั้น

ส่วนน้ำสาวของผู้หญิงมิได้ถูกกล่าวเอาไว้

แต่มีระบุไว้ในตัวบทหะดีษของนบีถึงการห้ามแต่งงานกับน้ำสาวของผู้หญิงด้วย

เช่นกัน จึงพอสรุปได้ว่า อัลกุรอานระบุห้ามแต่งงานกับอาสาว

ส่วนพยานแวดล้อม(قرينة نصية منفصلة)ที่ระบุเอาไว้อีกที่หนึ่ง คือ

ในอัลหะดีษที่ระบุว่าห้ามแต่งงานกับน้ำสาวของผู้หญิงเช่นกัน

2 เกาะรีนะฮฺ ฮาลียะฮฺ(قرينة حالية)(اجتهادية) หมายถึง

“การสงสัยในเป้าหมายของผู้พูดที่มีได้พูดความหมายเดิมหรือความหมายที่แท้
จริงออกมา แต่เป้าหมายของการพูดหมายถึงมีความหมายอื่นแทน” al Raziyy

(1997: 1/332) เช่น ท่าน มัรวาน บิน หิกัม

ได้มีความสงสัยความหมายในอายะฮ์อัลกุรอานที่อัลลอฮฺตรัสว่า

“เจ้าจงอย่าคิดเป็นอันขาดว่า บรรดาผู้ที่ปดียินดีต่อสิ่งที่พวกเขากระทำ”^{†††}

และชอบที่จะได้รับคำชมเชยในสิ่งที่พวกเขาทำได้กระทำนั้น(จะรอดพ้นการลงโทษ

ไปได้ ^{§§§}) ดังนั้น เจ้าจงอย่าคิดเป็นอันขาดว่า

พวกเขาจะมีทางรอดพ้นจากการลงโทษไปได้ และสำหรับพวกเขา

คือการลงโทษอันเจ็บแสบ”^{****}

จากความหมายอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นการตีใจ หรือการได้รับคำชื่นชม

มิได้เป็นสิ่งต้องห้ามแต่อย่างใดตามความเข้าใจตามตัวบทของท่านมัรวาน บิน

หิกัม แต่อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นมีความหมายดังที่ท่านอิบนุอับบาส

ได้ อธิบายว่า

“อายะฮ์ดังกล่าวถูกประทานลงมาให้แก่บรรดาชาวคัมภีร์ที่ปกปิดความจริงใน

ขณะที่พวกเขาถูกเราะสุลถามในสิ่งที่พวกเขาได้รับ

พวกเขาเฉยใจและปิดบังความจริงที่ถูกระบุไว้ในคัมภีร์ของพวกเขา

อายะฮ์นี้ จึงบ่งชี้ว่าการกระทำของบรรดาชาวคัมภีร์

††† สุเราะฮ์อัลนิสาอ อายะฮ์ 24

††† หมายถึง การกระทำการปกปิด และบิดเบือนความหมายของคัมภีร์

§§§ ข้อความในวงเล็บนี้ถูกตัดออกไป เพราะเป็นที่เข้าใจได้จากข้อความที่ถัดไป

เนื่องจากมีความหมายอย่างเดียวกัน

และการที่มาระบุเอาไว้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น

**** สุเราะฮ์อาละอิมรอน อายะฮ์ 188

เป็นการกระทำที่ชั่วช้า ซึ่งอาจจะได้รับการลงโทษ การดีใจของพวกเขาที่สามารถหลอกท่านเราะสุลได้นั้น มิได้เป็นสิ่งที่จะต้องห้าม แต่การดีใจของมนุษย์ เป็นสิ่งที่อนุญาต ตามเจตนารมณ์ของอายะฮ์ดังกล่าวเพื่อเตือนพวกเขาควมก้มศีรษะถึงการถูกลงโทษใน ฐานะผู้ปกปิดข้อมูลความเป็นจริง” al-Qurtubiy (1995: 4/307)

5 การปรับใช้สำนวนการห้ามด้วยกับคำที่มีความหมาย(ห้าม)ในบทว่าด้วยเรื่องอิดาต จากหนังสือบรูซุลมะรอม

5.1 สำนวนการห้ามด้วยกับคำที่มีความหมายห้าม **تفعل** □
รายงานจากท่านหุซัยฟะฮฺ บิน ยะมาน ได้กล่าวว่า ท่านเราะสุลได้กล่าวว่า
[[لا تشربوا في أنية الذهب والفضة ولا تأكلوا في صحافها فإنها لهم في
الدنيا ولنا في الآخرة]]

ความว่า
“ท่านทั้งหลายอย่าได้ดื่มและกินจากภาชนะที่ทำมาจากเงินและทอง เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นของผู้ไม่ศรัทธา ส่วนผู้ที่ศรัทธาจะได้กินและดื่มจากภาชนะที่ทำมาจากทองและเงินในโลกหน้า”
+++

สำนวนการห้ามที่ปรากฏอยู่ในหะดีษบทนี้ คือ **لا تشربوا** แปลว่า ห้ามดื่ม และคำว่า **لا تأكلوا** แปลว่า ห้ามกิน ที่แปลว่าห้ามอันเนื่องจากว่า มีลามนาฮียะฮ์(النهي بلا الناهية) เข้านำหน้าคำกริยาปัจจุบันกาลจึงหมายความว่า ห้ามกินและดื่ม หะดีษบทนี้จึงเกี่ยวกับประเด็นปัญหานิติศาสตร์อิสลาม คือ **หุ้กมการกินการดื่มจากภาชนะที่ทำมาจากเงินและทอง ?**

หลักฐานและทัศนะต่าง ๆ
ของบรรดาปวงปราชญ์ต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว
al-Nawawiy (2003: 1/250) ได้กล่าวว่า
“เป็นที่เห็นพ้องต้องกันและมีการอิจญ์มาอ์ถึงหุ้กมการกินการดื่มจากภาชนะที่ทำมาจากเงินและทอง ว่า เป็นสิ่งต้องห้าม(หะรอม)สำหรับบุรุษและสุภาพสตรี”
การห้ามด้วยกับคำว่า **تفعل** □ หมายถึงถึง “หะรอม” (อันเนื่องมาจากว่าไม่มีพยานแวดล้อมอื่น ๆ(القرينة)จากแหล่งที่มีของบทบัญญัติมายืนยันว่าความหมายเดิมของการห้าม (อย่าทำ)เปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่น ๆ) แต่ก็ได้มีพยานแวดล้อมอื่น ๆ(القرينة)จากแหล่งที่มีของบทบัญญัติมายืนยันว่าการกินการดื่มจากภาชนะที่ทำมาจากเงินและทอง ว่า เป็นสิ่งต้องห้าม(หะรอม) เช่นมี

+++ ดูหนังสือบรูซุลมะรอม บทว่าด้วยภาชนะ หน้า 56

เกาะรีนะฮฺ มะกอลียะฮฺ(قرينة مقالية)(نصية)^{††††} ที่มาจากหะดีษ ท่านเราะสูลได้กล่าวว่า “ผู้ที่ดื่มกินจากภาชนะที่ทำมาจากเงิน เขาจะได้ดื่มกินไฟนรกเข้าไปในห้องของเขา” เป็นการเตือนถึงการลงโทษอันเจ็บปวดซึ่งหมายถึงการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ต้องห้าม(หะรอม) al-Bukhariy (2001: 7/113)

เกาะรีนะฮฺ ฮาลียะฮฺ (قرينة حالية) (اجتهادية) ที่มาจากการอิจญ์มาอฺของเหล่าเศาะหาบะฮฺและบุคคลท่านอื่น ๆ หลังยุคของพวกเขาว่า “การดื่มกินจากภาชนะที่ทำมาจากเงินและทองว่าเป็นสิ่งต้องห้าม(หะรอม)”^{§§§§}

5.2 ส่วนงานการห้ามที่มาจากกรุปของคำว่า “หฺร เรอะ มะ” (حرم) รายงานจากออบี มุสา แท้จริงท่านเราะสูลได้กล่าวว่า

[أحل الذهب والحريير لأننا أتيتي وحرم على ذكورها]

“ทองและผ้าไหมเป็นที่อนุญาตแก่เหล่าบรรดาสตรี และเป็นที่ต้องห้ามสำหรับบุรุษเพศในประชาชาติของฉัน” al-tirmiziy (1975: 4/217)

จากหะดีษข้างต้น ปรากฏส่วนงานการห้ามที่มาจากคำว่า “หฺร เรอะ มะ” (حرم) ซึ่งในที่นี้แปลว่า “ผู้ชายในประชาชาติของฉันมีมุฮัมมัดห้ามใส่ทองและผ้าไหม” ที่แปลเช่นนี้ก็เพราะคำว่า “หฺร เรอะ มะ” (حرم) มีความหมายว่าต้องห้ามอย่างเด็ดขาดอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว

จากหะดีษข้างต้น จึงเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในนิติศาสตร์อิสลาม คือ **หุ้กมการสวมใส่ทองและผ้าไหมของสภาพบุรุษและสภาพสตรี ?**

หลักฐานและทัศนะต่าง ๆ ของบรรดาปวงปราชญ์ต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว al-Chawkhaniy (1993: 1/534) ได้กล่าวว่า “บรรดาปวงปราชญ์ได้มีมติร่วมกันว่า ทองและผ้าไหมหะลาลสำหรับสตรี และหะรอมสำหรับบุรุษเพศ” หลักฐานเพิ่มเติมที่บ่งชี้ว่า “ทองและผ้าไหมหะลาลสำหรับสตรี และหะรอมสำหรับบุรุษเพศ” เช่น รายงานจากท่านหุซัยฟะฮฺ ท่านเราะสูลได้กล่าวว่า “ทอง เงิน และผ้าไหม สำหรับผู้ที่ไม่ศรัทธาสวมใส่กันในโลกนี้

†††† หมายถึง “การยกหลักฐานจากแหล่งที่มาของบทบัญญัติขึ้นมากล่าวหลังจากคำพูด เพื่อนำมาสนับสนุนหรือยืนยันเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการพูด เช่น จากอัลกุรอาน หะดีษ และอิจญ์มาอฺ เป็นต้น”

§§§§ مجلة العلوم الإسلامية العدد ٢٩ السنة ٧

ส่วนมันจะเป็นของพวกท่านได้สวมใส่กันในโลกหน้า”*****
และหะดีษที่รายงานโดยท่านอุมัร ท่านเราะซูลได้กล่าวว่า
“ผู้ใดที่สวมใส่ผ้าไหมในโลกนี้ เขาจะไม่ได้สวมใส่ในโลกหน้า”*****
จากหะดีษข้างต้นทั้งสองบ่งชี้ว่าเป็นการเตือนขู่ถึงการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่ง
ห้ามในเรื่องดังกล่าว

5.3 ส่วนวนการห้ามที่มาจากรูปของคำว่า “นะฮา” (نهى)
รายงานจากอุมมุล อะฎียะฮฺ ได้กล่าวว่า

[نهينا عن اتباع الجنائز ولم يعزم علينا]

“ พวกเราถูกห้ามการเดินไปส่งผู้ตาย
แต่มีได้ห้ามพวกเราอย่างเด็ดขาดหรืออย่างจริงจัง” al-Bukhariy (2001:
1/429)

จากหะดีษข้างต้น ปรากฏส่วนวนการห้ามที่มาจากคำว่า
“ น ะ ฮ า ” (نهى) ที่ มี ค ว า ม ห ม า ย ว า ห้ า ม
ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักวิชาการอัลหะดีษและนักวิชาการด้านอศุลฟีกฮอว์
ว่า หากส่วนใดในหะดีษที่ขึ้นต้นบทย่อยด้วยคำว่า “ نهى ”
หมายถึงหะดีษบทย่อยดังกล่าวพาดพิงไปถึงท่านนบีว่าท่านนบีเป็นผู้ที่ห้าม*****

จากหะดีษข้างต้น จึงเกี่ยวกับประเด็นปัญหานิติศาสตร์อิสลาม
คือ **หุกมการเดินตามไปส่งผู้ตายที่สุสานของสุภาพสตรี ?**

ห ลั ก ฐ า น แ ล ะ ท้ ศ น ะ ต่ า ง ๆ
ของบรรดาปวงปราชญ์ต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว

บรรดานักวิชาการได้มีความเห็นออกเป็น 3 ทศนะ ดังนี้

ทศนะที่ 1 การเดินตามไปส่งผู้ตายที่สุสานของสุภาพสตรี
ถือว่าเป็น “ กะรอฮะฮฺ ตัน ซิ ยะฮฺ ” §§§§§ (كراهة التنزيه)
ซึ่งเป็นทศนะของอัลญุมฮูร*****

***** ดูหนังสือ เศาะฮีฮฺอัลบุคอรีย์ หะดีษเลข ๐๕๙๓ เล่ม ๐ หน้า ๖๑๔

++++ ดูหนังสือ เศาะฮีฮฺอัลบุคอรีย์ หะดีษเลข ๐๕๙๖ เล่ม ๐ หน้า ๖๑๔

++++ ดูหนังสือ อัลอะหฺกาม ของอามีดีย์ เล่ม ๑ หน้า ๖๐

และหนังสือสุนนุลอิสลาม หน้า ๖๖๖ และหนังสืออิรชาดล ฟุหฺล เล่ม ๑

หน้า ๑๖๖

§§§§§ หมายถึง คำสั่งขอร้องให้ละทิ้งแต่ไม่เด็ดขาด

***** ดูหนังสือ อัลมัญมูฮฺ ของนะวะวี เล่ม ๐ หน้า ๖๖๖

และหนังสืออัลมุขนีญ์ ของอิบนุกุดามะฮฺ เล่ม ๘ หน้า ๕๐

และหนังสืออิรฮ็อฟ อะลา มะซาฮิบ อุละมาอฺ เล่ม ๖ หน้า ๖๕๖

ทัศนะที่ 2 การเดินตามไปส่งผู้ตายที่สุสานของสุภาพสตรี
ถือว่าเป็น "กะรอฮะฮฺ ตะหฺรีม มียะฮฺ" +++++ (الكراهة التحريمية)
ซึ่งเป็นทัศนะของมัซฮับฮะนะฟียะฮฺ+++++

ทัศนะที่ 3 การเดินตามไปส่งผู้ตายที่สุสานของสุภาพสตรี
ถือว่าเป็น "การอนุญาต และเป็นกะรอฮะฮฺสำหรับสตรีวัยรุ่น
อันเนื่องมาจากว่ากลัวเกิดฟิ ตนะฮฺ (คือการกรีดร้อง ตีอก
ชกตัวที่อาจจะเกิดขึ้นกับเหล่าบรรดาสตรี)§§§§§§

จากทัศนะของนักวิชาการข้างต้นผู้เขียนให้นำหนักทัศนะที่
1 เนื่องจากเหตุผล ดังต่อไปนี้

- เป็น หะดีษ ที่มี ความ ถูก ต้อง เคารวะ หัก
และปรากฏสำนวนการห้ามอย่างชัดเจน
- พบ เกาะรีนะฮฺ หาลียะฮฺ (قرينة حالية) (اجتهادية)
ในตำบหะดีษข้างต้นที่มาจากคำพูดของอุมมุล อะอฺฉียะฮฺ ที่ว่า "لم يعزم علينا"
นางได้ตีความตีบท และวินิจฉัยว่า หมายถึง
เป็นการห้ามอย่างไม่เด็ดขาด(มักรูฮ) มิใช่ห้ามที่หมายถึงหะรอหม
- เพราะการมีความอดทน อดกลั้นน้อยกว่าผู้ชาย
จึงมักพบว่าบรรดาผู้หญิงจะสร้างฟิ ตนะฮฺได้มากกว่าผู้ชาย(ไม่ว่าจะเป็นการกรีดร้อง
ตีอก ชกตัว เป็นต้น)

+++++ หมายถึง คำสั่งที่ขอร้องให้ละทิ้งจากหลักฐานที่ไม่เด็ดขาด
ซึ่งตรงข้ามกับฟัรฎู ตามทัศนะของมัซฮับฮะนะฟียะฮฺ
+++++ ดูหนังสือ อัลดักกรีด วัลตะหฺบีร เล่ม ๒ หน้า ๑๐๒
และหนังสือฟะวาติหฺ อัลเราะหะหมุด เล่ม ๑ หน้า ๐๕
§§§§§§ ดูหนังสืออิซรอฟ อะลา มะซาฮิบ อุลมะอาล เล่ม ๒ หน้า ๒๕๒
และหนังสือ อัลมะหัลลา เล่ม ๑๖ หน้า ๓๓๙

